

løse paa Traaden o. s. v., siger jeg: Hvorledes kan man rime det sammen med, at man vil opretholde den Urimelighed, det er at tvinge en lille Dreng til at blive ude i Karlekammeret? Jeg har fremhævet, at der er mange udmærkede Tjenestefolk, men som den højtærede Justitsminister meget klart bemærkede her i Dag: Vi lovgive væsentlig for at beskytte de tjenende mod de samvittighedsløse Husbønder og for at beskytte de humane Husbønder mod det samvittighedsløse Tyende og skaffe en Retsordning til Veje, som saa vidt det staar i Menneskers Magt, kan betinge Billighed og Humanitet overfor saavel den ene som den anden Part.

Der er blevet anført, at hvis man gennemfører de Bestemmelser, her er Tale om, navnlig vedrørende Boligerne, vil det betyde en hel Del Udgifter for Husbønderne. Ja, men det er min Opfattelse, at de Penge, man vil give ud til bedre Boliger, ville komme ind igen og ville give gode Renter. Og naar man har anført, at Tjenestefolk ikke ville sætte Pris paa mange af de Bestemmelser, der findes i Lovforslaget til deres Gavn, Bestemmelser om Boligen og Ferierne, skal jeg villigt indrømme, at den ringe Grad af Ret, som Tjenestefolk have haft baade med Hensyn til Boligen og med Hensyn til Fritid, vil maaske medføre, at i den første Tid, efter at en saadan Lov er gennemført, vil den ikke blive fuldt vurderet eller forstaaet. Men vil det ikke gaa her, som det i sin Tid gik med Bønderne? Er det ikke de samme Argumenter, vi høre nu, som man hørte den Gang? Ærede Medlemmer, især det ærede Medlem fra Gudme (Ravn), vil jeg anbefale at gaa til vore Biblioteker og dukke til Bunds i den store Mængde Flyveblade og Pjecer, som findes paa det kgl. Bibliotek og Universitetsbiblioteket om Kampen for Bondens Frigørelse i Aarene 1780—90, saa vil det ærede Medlem se, at ganske den samme Opfattelse, han gjorde gældende her i Gaar, ja selv den Raahedsytring, som fremkom fra hans Side, finder man i disse Pjecer og Flyveblade af de Folk, der talte imod, at Bønderne skulde frigøres. Man siger: Kunne vi give dem fri, disse Folk, som ere drikfældige, dovne, som svire deres Penge bort paa Kroerne? Hvis vi give dem Friheden, ville de drikke endnu mere, og det bliver umuligt at faa dem til at bestille noget. Det eneste, de have Respekt for, er en god Dragt Prygl, det er det eneste, som denne Bonde, der gennem Aarhundreder har været Træl, har Respekt for. Det staar i disse Blade, skrevet af Mænd, som indtog ikke

mindre ansete Stillinger i Samfundet end det ærede Medlem fra Gudme. Hvad sige nu de andre Folk, de andre, som hele Samfundet den Dag i Dag er enigt om at hædre som betydelige og udmærkede Mænd, og for hvem man rejser Mindesmærker? Hvad sagde Colbjørnsen, Bernstorff, Riegels, Tyge Rothe? Hvorfor er Bonden drikfældig, hvorfor er han doven? Ja, Tyge Rothe siger i sin fortræffelige Bog om disse Forhold: Der er et Mundheld blandt danske Bønder, som hyppigst høres: Hellere sove sig arm end arbejde sig arm. Naar der intet Haab var, var det ligegyldigt, hvor meget de bestilte, de risikerede at faa Prygl ved enhver Lejlighed, hvorfor skulde de saa anstrenge sig? Derfor havde man ogsaa i 1788 en Bondestand, der var saa elendig, som Bonden aldrig før har været i Danmark, fordi de gennem mange Slægtled vare blevne forhaanede, pryglede og overanstrengte. Og i den første Tid efter Stavnsbaandets Løsning, f. Eks. i Tiden fra 1800—1810, mærke vi heller ikke ret meget til Bønderne, de ere ikke komne videre med. Der skal gaa hele to Slægtleds Udvikling med, inden Bonden retter Ryggen efter en aarhundredlang Undertrykkelse. Nu kan man ikke godt sammenligne Tjenestefolk i vore Dage med stavnsbundne Bønder. Den ærede Justitsminister ryster paa Hovedet, og jeg siger, at det kan man naturligvis ikke i Almindelighed, men der er dog mange Tjenestefolk og Landarbejdere, der med Hensyn til Trælesind og med Hensyn til Vaner og Tilbøjelighed ikke ere en Smule bedre, end de stavnsbundne Bønder vare, og med Hensyn til Husbønder træffer man Folk, der staa paa akkurat samme Stade, som de gjorde for 150 Aar siden. Tiden er gaaet frem, vi have faaet mange udmærkede Love, Kulturen er tagen til, Kunst og Videnskab ere blevne mere udviklede, men de enkelte Mennesker ere mange Steder af akkurat samme Støbning og Surdejg som i gamle Dage. Men imidlertid, Forskel er der i sin store Almindelighed, og lad os faa disse Beskyttelsesbestemmelser, bedre Boligforhold o. s. v., og naar der er gaaet 10 Aar, ville alle erkende, at det var udmærket at faa en Lov, der paa bød disse Fremskridt.

Man siger, Tyendet bryder sig ikke om at have disse pæne og ordentlige Kamre, de ville forurene Kamrene, og naar der er Brædegulv, ville de smudse dem til, de ville hellere have Cementgulv. Men hvorfor ere de ofte tilbøjelige til ikke at være renlige og vise hygiejnisk Sans? Fordi de ikke ere vant dertil, ikke opdragne dertil. Og hvorfor finde de sig senere i Livet i disse meget